

YAZININ SIRRI, KÂĞIDIN AYNASI

Modern Türk öyküsünün buluşçu isimlerinden biri olan Orhan Duru'yla halen tanışmadıysanız, bu tanışmayı daha fazla ertelememelisiniz. Öykü Yazmanın Sırları, daha çok Duru'nun kişisel yazarlık serüvenine odaklanıyor.

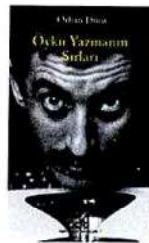
Bir yazarın en savunmasız olduğu an, "Neden yazıyorsunuz?" sorusunun kendisine yöneltildiği andır, hiç şüphesiz. Bu sorunun keskin, kesin, net bir yanıtı yoktur elbette. Tabii yine de birçok erbab-ı kalem, kelimeleri eğip bükerek yanıtlar vermişlerdir bu soruya. Sanırım bu yanıtlar içerisinde benim en sevdiğim, kendime de en yakın bulduğum yanıt, *Tatar Çölü* romanı başta olmak üzere yazdığı tüm roman ve öyküleriyle okurunun zihninde bambaşka tatlar bırakan İtalyan yazar Dino Buzzati'nin 26 Ekim 1957 tarihli notunda kurduğu cümleler: "Yazmak en gülünç ve en patetik hayallerimizden biridir. Ak kâğıt üzerine kara kıvrıkcık çizgiler çizerek önemli şeyler yaptığımızı sanırsınız. Yaz, yaz. Nihayetinde tonlarca kâğıt atılsa bile, tek bir satır canını kurtarabilir. (Belki.)" Tabii bu sorudan öncesi de var: "Nasıl yazılır?" Öykü ya da roman yazmayı bize öğreten bir okul, bir öğretmân yoktur çoğu zaman. En genel anlamda okuya okuya, yaza yaza, deneye deneye, yenile yenile, düşe kalka yazmaya koyulur insan. Fakat hâlihazırda yazar olan isimlerin yazma serüvenlerini, elekten geçmiş fikirlerini, gözlemlerini, önerilerini ve benzeri birikimlerini bizlerle paylaşmaları, bu yolda bulabileceğimiz en kıymetli hazinelerdendir. Belki bir söyleşide, belki bir atölye çalışmasında, belki bir yerlerde yapılan bir konuşmada, ama en çok da bu minvalde kaleme alınmış kitaplarda saklıdır bu hazine.

Bir kuşağın serüveni

Türk edebiyatının usta kalemlerinden, 2009 yılında yitirdiğimiz Orhan Duru'nun *Öykü Yazmanın Sırları* adlı kitabı da bu hazinelerden biri. Daha önce, 2008 yılında yayımlanan kitap, maalesef ikinci baskısını görememiş ve epeyce zaman ulaşmaz, nadir bir kitap olarak kalmıştı. Geçtiğimiz aylarda yeniden okurla buluşturuldu bu kitap. (Tam da burada, daha önce Orhan Duru'nun öykülerini toplu olarak iki cilt halinde yayımlayan YKY'nin, şimdilerde peyderpey tek kitaplar halinde de Duru'nun eserlerini bizlerle buluşturduğunu hatırlatmak isterim. Modern Türk öyküsünün buluşçu yazarlarının önde gelen isimlerinden biri olan Orhan Duru'yla halen tanışmadıysanız, bu tanışmayı daha fazla ertelememelisiniz.) *Öykü Yazmanın Sırları* ismi, oldukça iddialı bir isim. Fakat Duru'nun bu eseri, Türk ya da yabancı yazarların yazmak üzerine kaleme aldığı kitapların biraz dışında kalıyor diyebiliriz. Kurmacanın tekniği, öykü yazmanın incelikleri hakkında bir atölye kitabı değil. Hacim olarak da oldukça öz bir eser olan *Öykü Yazmanın Sırları*, daha çok Duru'nun kişisel yazarlık serüvenine odaklanıyor. Türk edebiyatında

"1950 Kuşağı" olarak bilinen ve içlerinde Feyyaz Kayacan, Ferit Edgü, Demir Özlü, Leyla Erbil, Adnan Özyalçın gibi yazarların olduğu "varoluşçu" ekolün amaç ve arayışlarını da göz önüne seriyor, diğer yandan. (Sait Faik'in *Alemdağ'da Var Bir Yılan* öykü toplamının ve Nezihe Meriç, Vüs'at O. Bener gibi öykücülerin ayak izlerini takip ederek ilerleyen, Türk edebiyatında bir çığır açan modernist 1950 kuşağından başka bir yazıda bahsetmek gerekir elbette.) Birkaç sayfayı geçmeyen başlıklarla, aslında oldukça öze odaklanan yazılar bütünü *Öykü Yazmanın Sırları*. Kitap, öykü yazmanın temel meselesi ve tekniği üzerine ilk kez düşünecekler için pek doyurucu olmayabilir. Daha çok Orhan Duru'yu tanıyan, daha yakından tanımak isteyen ve Türk öyküsünün tarihini de merak edenler için ilgi çekici olacaktır, düşüncesindeyim. Tabii, "Öykü Yazmanın Pratik Yolu" başlıklı deneme dışında: Bu denemede Duru, "Âdem ile Havva" öyküsünü nasıl yazdığını, nereden ilham alarak yola çıktığını, nasıl bir biçimle aslında hepimizin bildiği bu kadim hikâyeyi yepyeni bir öykü olarak oluşturduğunu oldukça açık bir şekilde anlatıyor. Bir nevi, öyküsünü ameliyat masasına yatırıp uygulamalı bir ders gibi bizlere yazım yolculuğunu anlatıyor.

Bendeniz de *Binbir* adlı romanımı, tıpkı kendisinin kadim hikâyelerden mülhem ve yapı söküme uğratarak kaleme aldığı öykülerinin yolunda, Orhan Duru'nun bir öyküsünden yola çıkarak kaleme almıştım. Duru'nun bu metodolojisini okumadan, ama ondan bir şekilde el alarak yapmışım belki de bunu, kim bilir. Çünkü yazmak ya da yazının sırrı dediğimiz şey böyle bir şeydir: Cümlelerin, kelimelerin arasında bir yerde bekler durur sizin kaleminizden doğacak o yeni kelimeler, cümleler. Siz biraz nedensiz, niyesiz, sadece sevdiğiniz ve başka bir teselli bulamadığınız için okuyup yazmaya başlarsanız, mutlaka kendi sırrınızı oluşturacaksınız, ak kâğıt üzerinde. Ayna olur mu birilerine bu yazdıklarınız, siz mi görürsünüz yoksa o aynada, buna da elbette zaman karar verecektir. (•••)

ÖYKÜ YAZMANIN SIRLARI

Orhan Duru

YAPI KREDİ YAYINLARI 2021